

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare” Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare :
pe 1 an K 20.—, pe 1/2 an K 10.—.

DIRECTOR:
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni :
de spațiul unui em² câte 10 fileri.

Anul III.

Sibiu, 23 Martie 1901.

Nr. 11.

Problemele Reformei Băncilor.

— Reescomptul. —

După depozite cele mai însemnate resurse de capital ale băncilor noastre sunt: *averea lor proprie și reescomptul.*

Averea proprie a băncilor, adică capitalul lor social și fondurile de rezervă, au o *destinațiune specială*, pe care aflăm de lipsă a o clarifica și accentua la acest loc, deoarece, în mod indirect, are să ne servească ca cinoșură la determinarea limitelor reescomptului.

Scim că menirea principală a băncilor este: atragerea capitalului dela locurile unde este de prisos și conducerea lui la locurile unde se simte trebuința lui. De aici urmează, că chiămarea băncilor în general și în cele principale este: administrarea și fructificarea capitalului *străin*; dar cu toate aceste afacerile lor trebuie să se bazeze pe capitalul lor *propriu*. Anume capitalul propriu, și în primul rând capitalul social, are destinațiunea de a garanta neîntrerupt solvabilitatea institutului, iar fondurile de rezervă au să servească ca o asigurare a afacerilor. Căci este nu numai posibil, ci chiar inevitabil, ca băncile în activitatea lor ce urmăresc plasarea productivă a capitalului străin, să realizeze și afaceri greșite, prin cari o parte oare-care a capitalului străin, administrat de ele, să se pericliteze ori să se piardă. Și după-ce băncile nu figurează ca simpli comisionari ai deponenților și nu lucrează în contul și pe risicul acestora, ci au să restituie depozitele necondiționat și fără considerare la eventuale pierderi, — urmează că au să se îngrijască de o acoperire a eventualelor pierderi din resurse independente de capitalul străin ce administrează.

Cea mai naturală acoperire a acestor pierderi o dă averea proprie, și anume atât

capitalul social, cât și fondurile de rezervă, cari create prin economii din fructele capitalului străin, au să servească nu numai ca o garanție față de creditorii institutului, ci și ca o asigurare a acționarilor în contra eventualelor pierderi ulterioare.

Din această destinațiune specială a capitalului social și a fondurilor de rezervă urmează, că mărimea lor în totdeauna va trebui să se acomodeze *risicului* mai mic sau mai mare, împreună cu afacerile institutului. Astfel o bancă, care cultivă numai sau mai ales împrumuturile ipotecare, împreună cu un risic mai neînsemnat, va pute să se lipsească mai ușor de capital propriu mai mare, decât alte bănci ce cultivă alte afaceri mai riscate.

Ce privește acum reescomptul, adică rediscontarea cambiilor escomptate de institut, acela nu aparține la problemele esențiale și ordinare ale băncilor, căci chiămarea acestora nu este, ca pe baza pretensiunilor lor să devină debitori, ci având să-și determine din contră activele după natura și întinderea pasivelor lor, între condițiuni normale ar trebui ca la acordarea împrumuturilor să se acomodeze mărimei capitalului disponibil.

Prin urmare discontul pasiv, adică *reescomptul*, ar trebui să formeze numai o *resursă extraordinară de capital străin al băncilor noastre*, de care aceste să se folosească numai în mod *trecător* și numai pentru satisfacerea cererilor *extraordinare* de credit, justificate prin împrejurări și trebuințe extraordinare, ori apoi în situațiuni critice, când procurarea de numerar este reclamată prin însuși trebuințele *proprii* ale institutului, ca spre exemplu cazul indicat de noi, când se ivesce o ridicare în masă a depozitelor.

Am arătat la locul său, că institutele noastre de bani în general au caracterul unor bănci de depozite, și că prin urmare

în afacerile lor active au să se acomodeze considerațiilor impuse de caracterul mobil al depozitelor. S'ar pune deci în flagrantă contradicere cu acest principiu, dacă ar lega prin reescompt, adică ar ceda pretensiunile lor cele mai mobile, cambiile cele mai bune, — și numai de aceste se pot reescompta la institute mari și solide, — în schimbul altor pretensiuni mai cu anevoie realizabile.

De aici urmează că între împrejurări normale reescomptarea pretensiunilor cambiale, acordate de bănci din mijloace procurate din depozite, este incompatibilă cu cerințele unei administrații financiare corecte și raționale, și că prin urmare cu excepțiunea unei situațiuni anormale și justificate prin împrejurări extraordinare, reescomptul la nici un cas nu ar trebui să treacă peste suma ce o reprezintă resursele de capital cu excepțiunea depozitelor, și după-ce aceste resurse în general se restring la averea proprie a băncilor, rezultă regula, că *băncile noastre între împrejurări normale nu ar trebui să useze de un credit de reescompt, care ar trece peste suma ce o reprezintă averea lor proprie.*

Observarea strictă a acestei regule în unele cazuri va avea, poate, rezultatul, că o bancă sau alta va trebui să renunțe la afaceri ce i-ar fi adus un câștig momentan, dar de altă parte rigoarea ce o va arăta în această privință, va întări încrederea publicului mare, și pe această cale va contribui la sporirea și înavățirea resurselor ei naturale și ordinare și se va respăți prin un câștig de valoare permanentă. Și pentru a documenta scrupulositatea observată în această privință de conducătorii institutului, este inomis de lipsă, ca starea reescomptului să se arate în bilanț în suma lui adevărată.

Procedeul observat de unele institute, de a nu indica în bilanț suma reescomptului, ci de a o subtrage numai din starea portofoliului de cambii, deși nu alterează rezultatul final: profitul net, nu poate fi corect, pân atunci până când reescomptul se face nu fără oblige ci cu girul institutului. Căci între asemenea împrejurări cambiile reescomptate nu reprezintă numai o reducere a portofoliului de cambii, ci totodată și o datorie a institutului, cărei trebuie să i-se dea expresiune în un bilanț solid și corect.

Un moment de importanță cu privire la reescompt este și alegerea firmelor și institutelor, dela cari să se ceară și primească credit de reescompt.

Adese-ori se ivesce o momentană abundență de numerar ori apoi o efitinire a banilor, care îndeamnă firmele mai mari, a

încerca plasarea capitalului disponibil și în cercuri cu cari nu sunt aplecate a susține relațiuni permanente.

Pentru institutele noastre nimic nu poate fi mai riscat decât a intra în relațiuni cu asemenea firme, despre cari se poate ști a priori, că îndată-ce situațiunea pieții de bani se va schimba, vor detrage creditul acordat și vor pretinde regularea cu numărare a scadențelor.

Pentru a evita o asemenea eventualitate, care de multe-ori ar pute avea de rezultat sistarea plăților institutului angajat, băncile noastre ar trebui să încungiure din principiu asemenea legături de afaceri, și ar trebui chiar și cu prețul unui etalon mai urcat, să-și deschidă credit la firme, la a căror loialitate și bunăvoință să poată conta cu deplină siguranță și în timpuri critice.

Încât toate aceste principii, cari ar trebui să fie conducătoare în chestiunea reescomptului, au fost și sunt observate din partea institutelor noastre, este un lucru mai mult sau mai puțin notoric, și nu începe îndoială, că și în această privință ni-se impun reforme serioase, dacă voim să asigurăm organizațiunea noastră financiară în contra tuturor eventualităților.

Modalitățile realizării acestor reforme sunt indicate prin însași natura lucrului și nu reclamă decât voința serioasă de a renunța la neînsemnate avantagii momentane de dragul unui viitor sigur și liniștit.

Cec, Gir și Clearing.

Progresului pe terenul economic avem să-i mulțămim trecerea dela schimbul primitiv al bunurilor la monete de metal, iar mai târziu după-ce circulațiunea numărării a crescut în așa măsură, încât a devenit greoaie pentru comerț, oamenii s'au cugetat la alt mijloc mai practic, și astfel s'au introdus în circulațiune surogatele de bani, banii de hârtie (bilete de stat și de bancă). În timpul mai nou însă nici surogatele de bani n'au mai corespuns pe deplin, și nici n'au mai fost suficiente pentru trebuințele enorme ale comerțului; de aceea vedem că numărării și biletele sunt scoase tot mai mult din circulațiune și în locul lor se familiarizează cecul¹⁾ (franț. chèque, engl. și nemț. check), și anume pe o scară mult mai întinsă în centrele comerțului universal, ca London, New-York, etc. decât pe piețele mai mici.

¹⁾ se serie și cek.

Tocmai împrejurarea, că Anglia a fost cel dântâiu stat, unde cecul a fost mai cu pricepere aplicat, ne dovedesce, că totdeauna trebuința produce descoperirile. Pe când Franția dispunea de aproape 6 miliarde franci în monete, Anglia cu o industrie și comerț mult mai estins, abia avea 1 $\frac{1}{2}$ miliarde franci. Deci a fost numai natural căutarea și aflarea noului mijloc de plată, care în scurt timp a devenit în Anglia și America nordică un feliu de monedă curentă, cunoscută și apreciată chiar și în daraverile vieții casnice.

Introducerea formelor de credit în organismul circulațiunii, a favorizat dezvoltarea afacerilor de gir, cari și-au ajuns punctul de culminațiune în așa numitele *camere de compensațiune* (franz. *chambre de compensation*, engl. *clearing house*, nemț. *Saldierungs-Verein*).

Cecul este o asignațiune emisă la ordinul unei anumite persoane sau la purtător (la ordin propriu), prin care autorul însărcinează pe bancherul seu, să plătească din bonul seu portorului „à vista“ (la vedere, prezentare) suma însemnată în text. După legea engleză din 1882 „cecul este o *cambie à vista*, trasă asupra unui bancher (unei bănci), și cade sub prescripțiile dreptului cambial întru cât nu există norme speciale pentru cec“; iar legea franceză din 23 Maiu 1865 în articolul I îl definește astfel: „cecul este un înscris, care în forma unui mandat de plată, servește trasantului pentru a încasa sau el însuși, sau printr-o a treia persoană, suma întreagă sau parțială, asupra căreia poate dispune la trasat“.

Precum rezultă din aceste, o explicație uniformă a cuvântului cec până ași nu s'a putut ajunge. Scopul lui însă de a servi ca mijloc de plată este recunoscut în general.

În Austro-Ungaria și Germania nici nu există încă legi, cari să reguleze afacerile de cec; dar totuși cecul este recunoscut prin usanțele comerciale ca mijloc de plată și tot prin us sunt normate și recerințele esențiale și formale, deși nu definitiv.

La cele dântâiu se numără de regulă:

1. subscrierea autorului,
2. ordinul de plată,
3. însemnarea trasatului,
4. suma de plată,
5. numirea de cec (după proiectul de lege austriac din 1895)
6. data emiterii (locul, anul, luna și ziua după acelaș proiect).

Ca recerințe neesențiale se privesc:

1. însemnarea locului de plată,
2. termenul de plată, etc.

Un formular de cec ar fi următorul:

De Data

Banca

să binevoiască a plăti domnului N. N. sau portorului suma de

Coroane

Banca

N

N. N. m. p.
(autorul)

În genere cecul trebuie să aibă o scadență foarte scurtă, și în cele mai multe țeri este de plată à vista.

Cele mai multe legi despre cec prevăd și pedepse pentru autor, dacă trasatul refuză plățirea cecului din motiv, că acela n'are acoperire s'au de loc s'au nesuficientă.¹⁾

Afacerile de cec stau în strânsă legătură cu contul curent; cine n'are cont curent la o bancă, respective pretensiune de cont recunoscută, n'are drept să emită cecuri asupra aceleia, ci trebuie să bage mâna în cassă ori de câte ori are să facă o plată.²⁾

Dar un comerciant practic nu va ține în cassă numărul, de care n'are lipsă momentană, ci'l va preda unei bănci, întrând cu ea în relațiuni de cont curent. Astfel băncile iau asuprași grija de administrare și păstrare a banilor dela particulari, și de regulă se angajează a plăti imediat la cerere sau după un anumit timp, sumele de trebuință, și rebonifică pentru sumele neridicate interese mai mari sau mai mici, după cum este termenul de anunțare (abdicere) mai lung sau mai scurt. De multe ori se întâmplă și aceea, că băncile plătesc unuia sau altuia mai mult, decât a depus el, adecă îi acordă un credit fie numai pe răspunderea clientului (credit blanc), fie pe lângă garanți sau amanetare de efecte (credit de lombard). De regulă comerciantul, care stă în legătură cu o bancă, vinde aceleia rimesele și devisele sale, iar valuta lor lasă să i-o scrie bon în cont curent. Prin aceste soiuri de transacțiuni banca devine când debitoare, când creditoare.³⁾

În Anglia este așa de răspândit obiceiul de a intra în legături cu un bancher la comercianți și necomercianți, încât nu există om de ceva poziție, care să nu'și aibă bancherul seu. Un scriitor în studiile sale asupra vieții engleze povestesc acest episod caracteristic: un sfârnar englez întrebat odată, ce

¹⁾ Dr. A. Pavliček, Der Check pag. 33, 45 și 52-55.

²⁾ Dr. Halász S., A chèquerendszer és fejlesztése Magyarországon pag. 16.

³⁾ I. Fr. Schär, Einf. und Dopp. Buchhlt. pag. 134/6.

deosebire află el între un om de rënd și un gentleman, răspuse fără a șovăi: „om de rënd este acela, care cumpără marfă și mi-o plătesce cu bani gata, iar gentleman e acela care cumpără pe credit și plătesce din timp în timp cu câte un bon asupra bancherului seu (cec, cek, check)“.

La banhier își depune în Anglia fie-cine valorile de ori-ce natură, primite în decursul zilei, ca: monete, bilete, cambii, efecte, etc. reținând numai strictul necesar. Tot așa de răspândit este în Anglia obiceiul de a domicilia angajamentele sale la acelaș bancher, așa că el n'are altă grijă, decât să susțină contul curent dela bancher într'o sumă suficientă, pentru a face față tuturor plăților, ce are de efectuit.¹⁾

Nu așa sunt însă relațiunile la noi, nici chiar între comercianți și bancheri. Raporturi ca cele descrise, la noi sunt excepțiune. Aci numai firmele mai mari lucră cu mai multe bănci deodată; servindu-se după felul afacerilor când de una, când de alta, d. e. pentru plăți în alte piețe de banca austro-ungară, pentru scontare de cambii de diferite bănci, cari momentan îi oferă condițiunile cele mai favorabile. Elementele mai slabe se tem a da ocaziune unui bancher (bănci) să le cunoască situația și de aceea mai bucuos renunță la avantajile unei legături regulate cu o bancă.²⁾

Pentru a documenta cele dișe, vom reproduce aci pe baza datelor prezentate în anul 1880 de George St. Pownall la *Institute of Bankers* din London intratele câtorva bănci engleze în procente:

	cecuri	bilete	monete
în London	97-23	2-04	0-73
în Edinburgh	86-78	12-67	0-55
în Dublin	89-90	8-53	1-55

asemenea și din cercetările repetite ale lui *Edward S. Lacey comptroller of the Currency* în Statele Unite americane, pe cea referitoare la ziua de 15 Septembrie 1892, care s'a estins asupra 3473 bănci și presintă următoarele cifre la intrate:

	Dollari	Procente
în aur	2,907.017	0-88
în argint	1,372.054	0-41
în hârtie	27,815.621	8-10
cecuri, cambii etc.	300,110.521	90-60
Total	331,205.213	100— ³⁾

Datele culese la celelalte zile de scrutare arată aproape aceleși rezultate. Dacă vom asemăna acum mișcarea primei bănci din mo-

narchia noastră, a Băncii austro-ungare, aflăm pe anul 1899 următoarele cifre:

Întrate:		
	în mii de florini.	
	Ungaria	Austria
numărar	528.887	898.492
diverse compensațiuni	587.724	1,396.196
asemnări în comerțul local	38.623	391.113
asemnări în comerțul interlocal	630.928	817.697
total	1,786.162	3,503.498
Eșițe:		
numărar	793.420	1,318.161
diverse compensațiuni	487.159	801.755
asemnări în comerțul local	38.623	391.113
asemnări în comerțul interlocal	466.280	986.573
total	1,785.482	3,497.602

ceea-ce face în procente:

	la intrate		la eșițe	
	Ungaria	Austria	Ungaria	Austria
numărar	29-61%	25-65%	44-43%	34-83%
compensațiuni	32-90 „	39-85 „	27-28 „	25-77 „
asemnări locale	2-16 „	11-16 „	2-17 „	11-19 „
asemnări interloc.	35-33 „	23-34 „	26-12 „	28-21 „ ⁴⁾

Aceste cifre arată destul de evident deosebirea mare între mijloacele de plată folosite la noi și între cele usitate în Anglia sau Statele Unite.

Dacă atât autorul cecului, cât și remitentul sau proprietarul lui, au cont deschis la aceeaș bancă, și dacă portorul predă cecul aceleia spre incassare, banca esecută mandatul de plată prin transcrierea sumei dintr'un cont în celalalt. Așa dar în gir se egalează pretensiunile clientelei uneia și aceleiaș bănci printr'o simplă transcriere în registre. Cecul cu această menire se poate numi *cec de gir* (asemnare, Anweisungcheck, chèque mandat). Din punct de vedere economic aceste cec-mandate își îndeplinesc mai perfect chemarea lor de a provede serviciul de plată fără a face întrebuintare de numărar. În timpuri de crize financiare, comerțul de gir are mare importanță, chiar și numai din acest punct de vedere. În țeri cu circulațiune de bani de metal are și mai mare valoare economică cruțarea mijloacelor de plată, pentru-că reducându-se trebuința de bani de metal, se cruță capitalul pentru procurarea metalului nobil, speșele de monetizare, perderea din folosirea monetelor prin circulațiune.⁵⁾

În privința aceasta băncile de emisiune fac cele mai însemnate servicii, pentru-că dispun de cele mai estinse legături prin filialele răspândite în toate orașele de ceva importanță, cari stau în cont curent între sine și cu centrala. Așa este la noi Banca

¹⁾ Le Mercier, Etude sur les chèques pag. 7—8.

²⁾ I. Kanitz, Die Technik des Giro-Verkehres pag. 6.

³⁾ Dr. H. Rauchberg, Der Clearing und Giro-Verkehr pag. 181—183.

⁴⁾ Dr. Halász S., Opul citat pag. 103/4.

⁵⁾ Dr. F. Bubenik, Die Technik des Giro-Verkehrs pag. 27.

austro-ungară cu 2 centrale în Viena și Budapesta, 69 filiale și 132 agenturi, în Germania Deutsche Reichsbank, în Franța Banque de France, etc.

Dar nu totdeauna autorul cecului și proprietarul lui de mai târziu au cont curent la aceeași bancă, și aci înceată rolul băncilor de gir și începe activitatea camerelor de compensațiune (chambre de compensation, clearing house, Saldierungs-Verein).

Astfel de cercuri primesce banca dela clienții sei numai spre încassare. Iar dacă afacerile acestea iau dimensiuni mari, și afară de aceia băncile au dese daraveri reciproce, ele vor căuta să-și schimbe reciproc pretensiunile și anume după posibilitate prin compensațiune, calculând diferența între valorile de încassat și cele de plătit, pe care apoi o vor plăti sau primi în numărar pentru egalare.

Aceste transacțiuni se țin de *clearing* și se aduc la îndeplinire în clearing house. Și fiind-că în fruntea camerelor de compensațiune stau de regulă băncile de emisiune, se poate încunjura solvirea saldului cu numărar. Băncile membre în clearing fără excepțiune au cont gir la banca centrală (de emisiune), care joacă acum rol de banca băncilor; prin urmare băncile cari es debitoare din compensațiune vor asemna saldul la banca centrală în gir, așa că ele se vor debita, iar cele cu salduri active se vor credita tot acolo.¹⁾

Despre afacerile tractate în aceste camere de compensațiune ne putem face o idee din datele ce urmează:

În clearinghouse din London s'au înaintat:

în anul 1895 de £	7.592	milioane
" " 1896 " "	7.574	"
" " 1897 " "	7.491	"
" " 1898 " "	8.097	"

dar despre diferențele remase necompensate avem date numai de pe anul 1879/80. Atunci valoarea intratelor a fost de 5,266 milioane funți sterlingi și au ramas neegalate diferențe de 954 milioane, cari s'au trecut peste contul gir al Băncii engleze. Așa dar 82% s'au egalat în anul de cercetare prin compensațiune și 18% prin contul gir.

În clearing house din New-York s'au re-plătit prin compensațiune din furnisările de 29.351 milioane dolari — pe timpul din 1 Octombrie 1895 până în 30 Septembrie 1896 — 27.508 milioane sau 93·7 procente, și numai pentru restul de 1.843 mil. dolari s'au 6·3 procente a fost lipsă de numărar.²⁾

În Viena s'au înaintat în camera de compensațiune:

în anul	bucăți	Valoarea în mii de fl.	Egalate în %	
			prin compensaț.	prin transe. în cont gir
1895	56.792	351.297	18-78	81-22
1896	55.569	387.702	18-30	81-70
1897	52.933	449.122	19-93	80-07
1898	110.974	682.573	18-38	81-62
și în Budapesta				
1895	56.027	173.740	13-42	86-58
1896	53.857	161.282	17-28	82-72
1897	63.262	255.022	23-88	76-12
1898	73.250	284.853	21-84	78-16
1899	81.592	317.024	20-64	79-36 ¹⁾

Aceste cifre arată deosebirea mare ce există între camerele de compensațiune din țările, cari au înțeles rolul lor, și între cele din monarhia noastră. Ar fi numai de dorit în interesul progresului pe terenul financiar, ca să vedem introducându-se și la noi în cercuri tot mai largi relațiunile de cont-curent și folosirea cecului.

LEGISLAȚIUNE.

Proiect de novelă la legea timbrului.

Ministrul ungar de finanțe a înaintat dietei un proiect de lege, în sensul căruia, în anumite cazuri *competințele de timbru ale cuitanțelor și contractelor se vor pute plăti în viitor în numărar*. Eată dispozițiunile acestui proiect de lege:

§. 1. Ministrul de finanțe poate ordona, ca la plătirile efectuate de autoritățile și oficiile statului, de întreprinderile de stat, precum și de judecătorii, pe calea circulațiunei de cec și clearing a cassei de păstrare postală sau prin circulațiunea de gir a Băncii austro-ungare:

a) timbrul de cuitanță și

b) timbrul de contract, plătit în sensul §. 10 al art. de lege XXVI: 1881, să se detragă din competența celui îndreptățit la ridicarea banilor și să se administreze direct la cassa statului.

§. 2. Competințele acestea sunt a se detrage dela cel îndreptățit a ridica banii, și a se administra cassei statului, chiar și în cazul acela, când despre plătirile efectuate în modul indicat în §. 1, nu s'au dat cuitanțe.

Dar dacă despre banii ridicați se dă cuitanță, atunci aceasta este scutită de timbru, ceea-ce este a se indica, cu provocare la §. acesta, din partea autorității (oficiului, întreprinderii) obligate a face plată, pe însași cuitanța respectivă.

§. 3. Modalitățile după cari sunt a se plăti, în sensul legii prezente, timbrele de cuitanță și de contracte în numărar, le stabilește ministrul de finanțe pe calea ordinațiunii.

§. 4. Executarea acestei legi se încredințează ministrului de finanțe.

¹⁾ Dr. Halász S., Opul citat pag. 24—26.

²⁾ Rauchberg, Opul citat pag. 21/22 și 23.

¹⁾ Dr. Halász S., Opul citat pag. 137/9.

A FACERI DE IMPOSITE.

Durata scutirii de dare a viilor. Relativ la chestiunea aceasta dispun mai multe legi, din care cauză și există multă confuziune și neînțelegere. Pentru clarificarea chestiunii trebuie distinse viile nimicite de viile nou plantate pe terenuri, cari mai înainte aparțineau altor culturi, d. ex. au fost arătură sau pășune. I. *Viile nimicite și replantate* sunt scutite de dare: a) dacă nu filoxera le-a nimicit timp de 6 ani; b) iar dacă s'au nimicit prin filoxeră timp de 10 ani. Viile nimicite prin filoxeră și nereplantate sunt scutite de dare timp de 6 ani. II. *Viile nou plantate* sunt scutite de dare a) dacă s'au plantat cu viță americană originală, timp de 6 ani; iar cele plantate cu vițe altoite timp de 10 ani; b) terenurile plantate cu viță indigenă sunt scutite de dare — dacă solul este nășipos — timp de 6 ani; pe când dacă solul nu este imun, atunci scutirea de dare n'are loc.

*

Intreprinderile și societățile obligate la dare de seamă publică sunt responsabile pentru darea de câștig clasa III plătită după taniemele solvite membrilor din comitetul de supraveghiere.

(Judecătoria administrativă Nr. 7625/900).

*

Remunerațiunile (onorarele) votate pe seama presidentului, membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghiere, din partea adunărilor generale ale întreprinderilor și societăților obligate la dare de seamă publică, cad sub darea de câștig clasa III.

(Judecătoria administrativă Nr. 11038/99).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 22 Martie 1901.

Situațiunea piețelor internaționale nu s'a schimbat aproape de loc. Cu China ar fi pacea aproape încheiată, dacă nu s'ar fi ivit neînțelegeri între puterile cooperative, și cu deosebire intențiunile separatistice ale Rusiei în Mandjuria, precum și gelosia Japoniei, dau naștere la temeri, cari însă pre lângă puțină precauțiune și bunavoință probabil se vor pute delătura, înainte de ce ar erumpe conflictul latent. În Transwaal resboiul continuă încă. Botha, — după scirile englezesci, — avea să capituleze în scurtă vreme dar nu s'a putut înțelege cu Kitchener asupra condițiunilor de capitulare. De Wet continuă lupta guerilla cu succes.

Situațiunea industriei montane germane nu s'a ameliorat încă. — Bursei din Viena însă nici că-i pasă de piețele internaționale ca până aci, — s'a emancipat de sub tutorat, conducându-și singură dările fără privire la piețele streine. Avântul s'a ivit pe neașteptate, în urma convingerii, că Reichsrathul de astă dată va fi capabil de muncă. Și aceasta convingere nu este lipsită de basă, fiindcă proiectul de investițiune nu este periclitat de o eventuală obstrucțiune. Lumea este curioasă de a cunoaște concesiunile prin cari regimul a înduplecat pe Cechi să părăsească calea obstrucțiunii. Ministrul precedent a dat a se înțelege, că concesiunile făcute Cechilor nu sunt de natură politică, ci numai economică. — Realizarea proiectului de investițiune și prospectele unei emisiuni

de Rente în suma de 560 milioane coroane, ar fi deja în stare să animeze piața.

Încă din anul expirat am amintit la acest loc, că abundența de numărăr provenită în urma stagnațiunii pe terenul industrial, — va contribui la ameliorarea cursului efectelor, și aceasta s'a și adevărit, deși cursurile nu au ajuns încă la nivelul dela începutul anului trecut. Merită atențiune și împrejurarea, că unele titre și-au menținut cursul chiar și acuma, când interesul față de acțiuni începe din nou să reînvie. Pentru a demonstra, că tendința de urcare a cursului la fonduri se menține încă, lăsăm să urmeze o mică tabelă comparativă;

	1898 15/I	1899 16/I	1900 15/I	1901 15/I	1901 15/III
Renta comună de 4-2%	102-30	101-40	99-35	98-30	98-50
Renta aust. în Cor. 4%	102-75	101-95	98-85	98-30	98-20
dto ung. dto	99-50	97-85	94-85	92-25	93—
Franz-Josefbahn de 5 1/4%	128-70	127-25	123-50	118-50	122-45
R. austr. Pilsen Priesen 4%	99-60	99-60	97-50	94-80	95-76
R. aust. Rudolfbahn 4%	99-70	100-20	98—	95-30	96—
Prior. Böhm. Westbahn	100-15	99-70	97-80	97—	97-60
Franz-Josefbahn 4%	100—	99-50	98-25	95-80	97-30
Rudolfbahn 4%	100—	99-50	97-90	95-60	96—
C. f. ung. de 4 1/2% argint	101—	100-15	99-70	100-20	100-20
Regalii ung. de 4 1/2%	101—	100-50	99—	99-25	99-30
Rurale ung. de 4%	96-80	95-65	93-60	91-75	92-60
Bodeneredit aust. de 4%	98-50	98-30	96—	93-75	94-35
dto centr. aust. de 4%	99-75	99-70	98-50	97-20	97-20
Banca aust.-ung. 4%	100-10	100-10	99—	98-25	99—
Banca comercială 4 1/2%	100—	100—	99—	97-50	97-50
Cassa de păstr. cap. de					
Bpesta 4 1/2%	100-25	100—	98-50	97-50	97-50
Cassa de p. centr. regn. 4 1/2	100-25	100—	98-75	97-50	97-50

Din această tabelă se vede, că cu excepțiunea unor priorități, toate celelalte fonduri notează avansuri de curs. Este de remarcant și impregiurarea, că Renta de K ung. s'a urcat din Ianuarie încoace cu 1%, iar acuma se apropie tot mai mult de cursul notat în Ianuarie a anului expirat. De aci rezultă, că piața a absorbit fără mari greutate emisiunea de 120 milioane K din anul trecut. Acesta este un simptom de tot favorabil, formând încâtva un prejudiciu pe seama Rentei de K austriace, din care probabil că în anul acesta se va preda pieței o sumă mai mare. Este un moment, ce va face bune servicii la aprecierea șanselor din viitor ale târgului austriac de fonduri.

Facilitatea târgului monetar internațional se menține încă, iar după definitiva pacificare a Transwaalului, fără îndoială va lua un avânt și mai mare. Austria însă, după cum am amintit deja, probabil că în cel mai scurt timp (și anume după ce proiectul de investițiune va trece și prin a treia cetire, fără de a întâmpina obstrucțiune) va urma o cale proprie și independentă de piețele internaționale; iar industria va lua un avânt mai mare — se înțelege că nu la moment, ci în decursul anilor. Finanțarea acestor investițiuni în stil mare se va face prin emisiuni de rente. Din aceste momente se poate presupune, că se va produce o viuă mișcare în acțiuni pe contul fondurilor. Dar se crede că toată gestiunea se va face treptat, și astfel se speră, că piața va prelua emisiuni în mărimea rentei de coroane ungare, fără mari greutate. Pentru aprețierea viitorului va fi a se lua în considerare și împrejurarea, că multe capitaluri austriace sunt plasate pe la bănci ca depozite, după cum vedesc bilanțurile din anul expirat, în cari se vede o creștere considerabilă față de anul precedent. Și în fine se presupune că un Hausse isolat la Bursa din Viena, în acelaș timp când celelalte burse vor sta în linisce, va exercia o mare atracțiune asupra capita-

lurilor streine și astfel va fi exchisă o urcare a etalonului special pentru Austria. În urma acestor considerante se contează la o dezvoltare favorabilă a târgului de fonduri austriace.

De un deosebit favor se bucură însă târgul de Losuri, cu excepțiunea losurilor mai mărunte. La unele losuri avansurile sunt enorme. Așa de exemplu: losurile de Triest s'au urcat cu 195 K, adică cu circa 48%, cele pentru navig. Dunăreana cu 50 K, St. Genois cu 24 K, Salm cu 16 K, și aceasta urcare au reportat-o în scurtul interval de trei luni. Aceasta urcare se explică prin scăderea materialului de losuri în urma sortărilor și prin cererea constantă a astorfel de valori din partea publicului.

Berlinul de câteva zile a ajuns în lipsă de bani, în urma cererii mari pentru coperirea scadențelor per ultima luni, astfel că discontul privat s'a urcat până la 4½ procente. Piețele austro-ungare însă până acum au fost scutite de efectul acestei calamități a târgului monetar Berlinez; acceptele de bancă se pot escompta cu 3⅝%, cu toate că ultima luni se apropie.

Banca austro-ungară și-a ținut a XXIII adunare generală ordinară — după cum am raportat la timpul seu — în 4 Februarie 1901 sub președința noului guvernor Dr. Leon cav. de Bilinski.

Din raportul cetit în adunarea generală și apărut acum, remarcăm următoarele. În decursul anului 1900 s'au instituit 13 filiale noue (6 în Austria, 7 în Ungaria), așa că Banca austro-ungară dispunea la 31 Decembrie 1900 de 2 centrale în Viena și Budapesta, de 40 filiale și 59 agenturi în Austria și de 29 filiale, 73 agenturi în Ungaria.

Prin schimbarea valutei din 1 Ianuarie 1900, s'au emis bilete de 20 coroane, cari începând din 20 Septembrie 1900 s'au dat circulațiunei așa că până la 31 Decembrie 1900 erau în comerț K 89.748,380—. Asignațiuni de vamă în aur s'au emis din 15 Decembrie 1900 până la finea luni pentru K 2.610,588.64. Se comunică adunării generale înțelegerea luată cu ambele guverne de a încredința băncii o parte din serviciul lor în aur. Introducerea nouă în gir, de a pute face ori cine depuneri fără proviziune, pentru proprietari de cont gir externi, a aflat bună primire la public. Numărul proprietarilor de cont gir s'a sporit cu 109, între cari sunt administrațiunea postelor ambelor state, cassa de stat centrală ung. și cassa liniilor ferate de stat ungare.

Din datele despre dezvoltarea afacerilor în anul expirat estragem pe cele mai însemnate:

Totalitatea operațiunilor băncii în a. 1900 face K 6,092.673,553.—, cu K 66.494,581.— mai puțin decât în 1899.

Revirementul tuturor casselor băncii a fost:

la intrate	K 27.609.517,276·43
la eșite	„ 26.814.414.006·84
prin urmare revirem. general face	<u>K 54,423.931,283·27</u>
Monete de aur în coroane și în bare, monete externe și comerciale (1 Kilo de aur fin socotit cu K 3276) fac la 31 Decembrie 1900	K 919.606,550·84
Starea portfoliului în cambii a pietelor externe și bilete streine „	59.992,410·16
Starea în argint și monete de schimb (Theilmünzen)	„ 238.500,843·17
total	<u>K 1.218.099,804·17</u>

Note de stat erau în cassele băncii la 31 Decembrie 1900	K 69.115,260—
Circulațiunea de bilete se urca la 31 Decembrie 1900 la	K 1,494.023,320—
Escontul consta la 31 Decembrie 1900 din 242,457 bucăți de față de anul trecut mai puțin cu K 32.105,991·59.	K 455.501,117·17
Imprumuturile pe efecte făceau la 31 Decembrie 1900 față de 1899 mai puțin cu K 9.281,760—.	K 67.142,280—
Comerțul de gir arată la 1 Ianuarie 1900 un sald de	K 26.129,845·09
În decursul a. 1900 au intrat	„ 12.261.937,523·16
s'au plătit	K 12,288.067,368·25
a rămas saldo la 31 Dec. 1900 plus transpunerile prin postă ne-eseutate	K 12,255.246,283·41
resultă deci un bon total în gir de	K 32.821,084·84
Din încassări în comisiune au intrat	K 15.914,067·12
Depozite pentru păstrare și administrațiune erau la 31 Decembrie 1900 de	K 48.735,151·96
Imprumuturi ipotecare erau la 31 Decembrie 1900 de	K 264.234,459·39
din cari pe Austria cad	K 1,620.962,796·54
pe Ungaria	„ 299.615,901·66
Scrisuri fonciare erau în circulațiune la 31 Decembrie 1900:	
de 4% pe 40½ ani	K 37.035,507·86
de 4% pe 50 ani	„ 262.580,393·80
total	K 295.893,600—
Fondul de rezervă cu dotarea din 1900 ajungea la	K 40.335,361·34
din care s'au luat pentru urcarea capit. social dela K 180 milioane la K 210 milioane K 30.000,000— pentru diverse	K 52,978·96
și a rămas la 31 Decembrie 1900 de	K 30.052,978·96
Fondul de pensuni cu dotarea din 1900 a ajuns la K 10.941.554·54.	K 10.282,382·38
Edificiile și Fondul instruct al băncii după registre valorau la 31 Decembrie 1900	K 17.736,195·72.
Profitul curat al a. 1900 este de	K 16.508,061·11
din care s'au distribuit 4% dividendă statutară	K 8.400,000—
din restul de	K 8.108,061·11
plus transportul din anul trecut	„ 471·39
	K 8.108,532·50
1·693% supradividendă acționar.	K 3.555,000—
10% fondului de rezervă	K 810,806·11
2% fondului de pensuni	K 162,161·22
ambelor guverne ca parte din venit de transportat în anul 1901	K 3.567,546·89
	K 13,018·28
	K 8.108,532·50

Dividenda anului 1900 s'a fixat deci cu 5·693 procente față de 8·5 procente în 1899.

Banca națională a României. Precum am anunțat în Nr. 4 al „R. E.”, acționarii Băncii naționale au fost conchemati în adunare generală pe 18 Februarie c. st. v. Raportul consiliului de administrațiune constată, că criza din 1899 numai în parte a încetat în anul 1900, fiind recolta abia mijlocie, iar taxa scontului abia s'a putut reduce dela 9 la 8%. Din datele despre desvoltarea operațiunilor amintim următoarele:

Fondurile publice au crescut în 1900 dela Lei 13.823.500— la Lei 15.587.000—.

Fondul de rezervă era la 31

Decembrie 1899 de Lei 12 631,569·19
la care adăugând reținerile statutare
de 20% și venitul fondului, total 1.991,095·64

fondul de rezervă se urcă la Lei 14.622,664·83

Starea scontului a scădut dela Lei 35.741,914·28 cât era la 1 Ianuarie 1900, la Lei 29.329,545·77, iar mișcarea totală a fost mai mică în 1900 cu 40½ milioane Lei.

Trate și remise asupra străinătății a cumpărat banca în 1900 pentru trebuințele comerțului de Lei 127.157,058·95, adecă cu 52½ milioane mai mult ca în 1899.

Împrumuturile pe fonduri publice au scădut dela Lei 29.476.700— (în 1899) la Lei 24.890,800— (în 1900).

Depozitele libere au crescut dela Lei 76.172,242·50 la Lei 87.402,814·75.

Imobilele și mobiliarul băncii au crescut la Lei 5.661,719·33.

Mișcarea cassei a fost în anul 1900 mai mare cu 117 milioane, și s'a încheiat cu un sald de Lei 81.382,308·72.

Bilete în circulațiune au fost în termin mediu de Lei 116.972,382—.

Fondurile cassei de pensuni și ajutoare a funcționarilor Băncii au crescut cu Lei 104,674·15 la Lei 780,156·79.

Partea statului dela Bancă pe 1900 a fost:
20% din beneficii Lei 621,910·10
impozite diverse „ 230,330—

total . Lei 852,240·10

Beneficiile nete ale Băncii fac . . Lei 4.606,938·12
cari se distribuie astfel:

dividendă acționarilor Lei 2.958,000—

fondului de rezervă . „ 777,387·62

minister. de finanțe . „ 621,910·10

consiliului de admin.
și de censori. „ 217,668·53

cassei de pens. și ajutoare a funcționar. „ 31,095·50

de repurtat în a. viitor „ 876·37 „ 4.606,938·12

astfel dividendă s'a staverit cu Lei 123·25 de acțiune sau 24·65% față de lei 120·20 în anul 1899.

—n.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Ardeleana*” institut de credit și economii în Orăștie. Bilanțul pe al XV-lea an de gestiune, încheiat la 31 Decembrie 1900, arată față de anul 1899 *creștere* în toți ramii de afaceri; astfel s'a sporit: Escomptul dela K 1.111,522·80 la K 1.157,550·60; Creditele camb. cu acop. hip. dela K 534,550— la K 605,110—; Imprim. hipotecare dela K 425,054·16 la K 476,588·36; Imprim. pe oblig. cu caventi dela K 312,567·88 la K 370,035·80; Efectele publice încă *au crescut* dela K 157,781·02 la K 174,460·30, va să dăcă cu K

16,679·37; iar ca ram nou de operațiune remarcăm în bilanț Conturile curente, cari se urcă la K 202,410·93. *Un spor* de preste K 36,000— se arată și la Realități, cari se presintă cu respectabila sumă de K 214,586·01. Totalul activelor de K 3,376,959·17 este *mai mare* decât în 1899 cu K 484,857·21. Ce privesce pasivele observăm, că din capitalul social de K 500,000— a încurs până la finea anului 1900 K 484,000—; Fondurile de rezervă, inclusive fondul de pensuni, se cifrează cu K 330,618·01 față de K 304,202·56 în 1899; fondul de pensuni este de K 34,631·24. O *creștere* extraordinară se arată la Reescompt, care s'a sporit dela K 173,348— la K 346,558·60, va să dăcă cu K 173,210·60. Depozitele spre fructificare încă arată o *creștere* de K 261,595·52 (starea K 2.062,212·31). Profitul net de K 67,836·78 este *mai mare* decât în 1899 cu K 3028·36, iar venitul brut *mai mare* cu K 15,266·97 (starea K 236,412·84).

*

„*Chiseteiana*” reuniune de păstrare și anticipare în Chiseteu și-a ținut adunarea generală la 10 Martie 1901 sub presiul d-lui Romul Secoșian, fiind notar dl Constantin Pava, iar verificatori ai procesului verbal d-nii Iacob Zeller și Daniel Stancovicu. Prezenți au fost 55 acționari, reprezentând 134 cuate cu 134 voturi.

Profitul net de K 2339·57 s'a distribuit astfel: Dividendă și supradividendă K 2052—. Fondului de rezervă K 118·17. Scopuri filantropice-culturale K 27—. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 20—, de repurtat în contul anului 1901 K 122·40.

Impărțirea sumei destinate spre scopuri filantropice culturale s'a făcut astfel: Școalei române confesionale din Chiseteu K 17—. Masa studenților din Brad K 5—. Alumnului din Timișoara K 5—.

Dividenda fixată cu 12% se plătesce la 15 zile după adunarea generală.

În comitetul de supraveghiere s'au ales d-nii: Dimitrie Popovicu, Iacob Zeller, Frantz Schröder, Constantin Pava și Ilie Bucovan.

Tot odată s'a decis ca reuniunea încă în decursul anului 1901 să se transformeze în societate pe acțiuni.

*

„*Comoara*” institut de credit și de economii societate pe acțiuni în Comoriște, și-a convocat a X adunare generală ordinară pe 28 Martie a. c la oarele 10 a. m., când între altele vor fi a se alege câte un membru în direcțiune și în comitetul de supraveghiere. Acțiunile sunt a se depune la cassa institutului cu 24 de oare înainte de adunare.

Bilanțul pe 1900 arată față de 1899 *reducere* în ambele ramuri de afaceri, și anume s'a redus: Cambiile dela K 19,301— la K 16,980—; iar Obligațiunile dela K 31,224·12 la K 28,960—. Activele de K 46,862·18 sunt *mai mici* decât în 1899 cu K 5642·46. Dintre pasive a *crescut*: Fondul de rezervă cu K 400 (starea K 5400—); din contră s'a redus Depozitele spre fructificare cu K 3275·88 (starea K 12,874·84) și Interesele anticipate dela K 665·68 la K 96·98, cu toate că interesele încassate au rămas aproximativ aceleași ca și în 1899, ceea-ce merge pe contul bonității bilanțului pro 1900. Profitul net este de K 1612·36 (în 1899 K 1684·24), iar venitul brut K 5685·46 (în 1899 K 6257·04).

*

„*Concordia*” institut de credit și de economii soc. pe acțiuni în Uzdin, și-a ținut adunarea generală la 26 Februarie n. 1901, sub presiul d-lui Onorie Conopan, fiind notar d-l Ilie Spăriosu, iar verificatori

ai procesului verbal d-nii *Ilie Bălan* și *Moisă Puia*. Prezenți au fost 22 acționari, reprezentând 127 acțiuni cu 82 voturi.

Impărțirea profitului net de K 3812·07 s'a făcut astfel: Dividendă și supradividendă 8% K 2443·33. Fondului de rezervă K 798·40. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 524.—. Restul transpus pe anul 1901 K 46·34. Pentru scopuri filantropice culturale nu s'a votat în anul acesta nimic. Dividenda fixată cu 8% = K 8.— de cupon se plătesc imediat după adunarea generală. În direcțiune a fost ales d-l *Nicolau Suciu* în locul d-lui *Moise Ballan*, iar în comitetul de supraveghiere d-l *Ilie Ballan* în locul d-lui *Alexă Ballan*.

*

„*Economia*“ asociațiune de păstrare și anticipațiuni în Lugoș, și-a ținut adunarea generală la 17 Martie 1901, sub presiul d-lui *Vasilie Petroviciu*, director-president, fiind notar d-l *Ioan Dragoescu*, iar verificatori ai procesului verbal d-nii *Ladislau Balogh*, *Iulius Tuculia* și *Alexandru Balint*. Prezenți au fost 63 acționari, reprezentând 190 acțiuni cu 262 voturi.

Profitul net de K 5940·91 s'a distribuit în modul următor: Dividendă și supradividendă K 3649·06. Fondului de rezervă K 808·03. Scopuri filantropice culturale K 228·82. Tantieme direcțiunii, comitetului de supraveghiere și comisarilor de Ți K 1265.—.

Suma destinată spre scopuri filantropice culturale de K 228·82 s'a întrebuințat parte la augmentarea fondului de binefaceri. parte încă nu s'a împărțit. Dividenda fixată cu 5½% se plătesc imediat după adunarea generală.

În direcțiune s'au ales d-nii: *Eutim Bărbulescu*, *Alexandru Murășan*, și *Vasilie Petroviciu* pe 3 ani, iar Dr. *Aurel Vălean* pe 2 ani (în locul d-lui *Alexandru Damaschin*), iar în comitetul de supraveghiere a fost ales d-l Dr. *Pachomius Avramescu* pe 3 ani.

*

„*Lugoșana*“ institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Lugoș. Intregim raportul nostru asupra adunării generale a acestui institut, publicat în numărul ultim al Revistei noastre, cu următoarele:

Suma destinată spre scopuri filantropice culturale de K 1500.— s'a distribuit astfel: Școlii gr.-or. rom. din Lugoș K 50.—. Școlii gr.-cat. din Lugoș K 50.—. Fondul tractual protopresbiterial gr.-or. rom. din Lugoș K 100.—. Societății acad. „Petru Maior“ Budapesta K 40.—. Societății acad. „România Jună“ Viena K 40.—. Societății acad. „Carmen Sylva“ Graz K 40.—. Gimnasiului din Lugoș K 40.—. Reuniunii de cântări din Lugoș K 80.—. Pompierilor din Lugoș K 20.—. Societății teologice din Caransebeș K 60.—. Mesei studenților din Brașov K 50.—. La dispozițiunea direcțiunii pentru scopuri culturale K 930.—.

*

„*Oraviciana*“ societate pe acțiuni în Oravița și-a ținut adunarea generală la 14 Martie 1901 sub presiul directorului executiv d-l *Ilie Trăilă*, fiind notari d-nii *Ioan Perian* și *George Jian*, iar verificatori ai procesului verbal d-nii *Alexandru B. Popovici*, protopresb. gr. or. rom. și *Balt. Muntean*, avocat. Prezenți au fost 104 acționari, reprezentând 3690 acțiuni cu 1977 voturi.

Impărțirea profitului net de K 38,089·93 s'a făcut cum urmează: Dividendă și supradividendă K 16,000.—. Fondurilor de rezervă K 14,074·37. Scopuri filantropice culturale K 1948·27. Tantieme directorului executiv, direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 3853·49.

Tantieme și remunerațiune officianților și servitorilor K 2213·80.

Suma destinată spre scopuri filantropice culturale de K 1948·27 se va distribui în cursul anului 1901; în anul 1900 s'au împărțit conform contului Profit și Perdere suma de K 1601·21, pentru școale, biserici, stipendii, săraci și pentru diferite scopuri culturale și de binefaceri. Dividenda fixată cu 8% se plătesc cu începere dela 14 Martie 1901.

În direcțiune s'au ales d-nii: *Alexandru P. Popovici* protopop gr.-or. rom., *Victor Poruțu*, protopop gr.-cat. rom.; Dr. *Petru Cornean*, avocat; Dr. *Ioan Nedelcu*, avocat; Dr. *Ioan Manguica*, medic; *Iacob Botoș*, proprietar, toți din Oravița; *Ioan M. Roșu*, avocat; Dr. *Aurel Novac*, avocat din Biserica Albă; *Sofron Pascu* par. gr. cat. român din Tievaniu-mare și *Stanca Toma*, comerciant în Cacova.

*

„*Sătmăreana*“ institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Seini și-a ținut adunarea generală a IX. la 18 Martie 1901, sub presiul d-lui *George Pap de Băsesci*, asistat de d-nii *Găvrilă Barbul* și *George Achim* ca notari și de d-nii *Alexandru Stefiu*, Dr. *Ioan Tătar* și *Ioan Crișan*, ca verificatori ai procesului verbal. Prezenți au fost 20 acționari, reprezentând 202 acțiuni cu 120 voturi.

Raportul direcțiunii asupra anului de gestiune 1900 s'a luat la cunoscință, s'a aprobat bilanțul prezentat, care precum se scie s'a încheiat cu o pierdere de K 5277·97, și s'a dat atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghiere absoluturiu.

O discuțiune mai vie a provocat propunerea direcțiunii, ca pierderea de K 5277·97 să se treacă în contul anului 1901, căci la punctul acesta d-l Dr. *Ioan Tătar*, ca plenipotențiat al mai multor acționari, a făcut contrapropunerea, de a se da acționarilor, ca și în anul 1899, o dividendă de 5% din fondul de rezervă; propunerea aceasta a fost sprijinită și de d-l *Alexandru Stefiu*, care propunea o dividendă de 6% din același fond.

Adunarea generală având în vedere, că din fondul de rezervă ar trebui acoperită, în prima linie, pierderea arătată în bilanț, și că făcându-se aceasta, restul rămas nu ar fi suficient pentru plățirea dividendei proiectate, considerând mai departe, că în sensul legii comerciale §. 165, din capitalul social nu este permis să se plătească dividende, va să dică o reducere a capitalului social în modul acesta nu este admisă, s'a identificat cu propunerea direcțiunii, decretând trecerea pierderii de K 5277·97 în contul anului 1901.

Procedându-se la alegerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere, s'au ales în direcțiune pe 6 ani d-nii: *Găvrilă Barbul*, proprietar, director exec.; *Alexandru Stan*, proprietar în Lipou; pe 2 ani s'a reales d-l *Aurel Pelle*, preot și proprietar în Pomi; iar în comitetul de supraveghiere au fost realeși pe 3 ani d-nii: *Dominic Rațiu*, Sibiu; *Avram Breban*, preot Mocira și *Vasiliu Anderco*, preot și proprietar în Odoreu. Nou aleși au fost d-nii: *Demetriu Cionca*, preot și proprietar în Birseul de jos; *Ioan Sabou*, proprietar în Vesmort; *Nicolau Breban*, preot și proprietar în Căcărlău și *Romul Marchiș*, proprietar în Tămăia.

*

„*Sălăgiana*“ institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Jibou, și-a ținut adunarea generală la 12 Martie 1901 sub presiul d-lui *Georgiu Pop de Băsești*, fiind notari d-nii *Demetriu Suciu* și *Iosif Orga*, iar verificatori ai procesului verbal d-nii Dr. *Ladislau*

Gyurko, Michail Borbély și Michail Pap. Prezenți au fost 28 acționari, reprezentând 302 voturi.

Profitul net de K 19.314.64 s'a distribuit cum urmează: Dividendă și supradividendă K 10.800.—. Fondului de rezervă K 5062.93. Scopuri filantropice-culturale K 205.—. Tantieme direcțiunii, comitetului de supraveghiere, directorului executiv și funcționarilor K 1959.77. Fondului de pensiuine 1206.29. Remunerațiune servitorului K 40.65. Fondului de dispozițiune K 40.—.

Impărțirea sumei destinate spre scopuri filantropice culturale s'a făcut astfel: Bisericei gr. cat. din Jibou K 100.—. Ajutor stud. din Baia-mare Gavr. Osian K 25.—. Ajutor stud. din Baia mare N. Moga K 20.—. Societății de lect. „Petru Maior“ K 20.—. Societății rom. acad. „Carmen Sylva“, Graz K 10.—. Bisericeii rom. cat. din Jibou K 10.—. Fondului de binefaceri K 20.—. Dividenda fixată cu 6% = K 6.— de cupon se plătesce îndată după adunarea generală.

În direcțiune s'au ales d-nii: *Georgiu Pop de Băsești, Vasiliu Mica, Andrei Cosma, Michail Borbély, Dr. Ladislau Gyurko, Vasiliu Mureșan, Gabriel Cherebețiu, Mihail Pap, Ioan Sándor și Demetriu Suciu.* iar în comitetul de supraveghiere s'a ales în locul d-lui *Gabriel Cherebețiu*, carele a intrat în direcțiune, d-l *Teodor Bohățiel*; astfel comitetul de supraveghiere este compus din d-nii: *Florian Cocian, Teodor Bohățiel, Demetriu Cionca, Teofil Dragomir și Victor Illyes.*

*

„*Timișiana*“ institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Timișoara, și-a ținut a XVI adunare generală la 18 Martie st. n. 1901 sub presiul d-lui *P. Rotariu*, asistat de d-nii *Dim. Vancu și C. Miculescu* ca notari, iar de d-nii *Dr. Valeriu Mezin și Victor Rusu* ca verificători ai procesului verbal. Prezenți au fost 33 acționari, reprezentând 844 acțiuni cu 303 voturi. Raportul direcțiunii s'a luat la cunoscință, bilanțul anual s'a aprobat și s'a dat direcțiunii și comitetului de supraveghiere absolutoriu.

Profitul net de K 60.127.32 s'a distribuit conform propunerii direcțiunii astfel: Dividendă și supradividendă K 42.000.—. 30% fondului de rezervă gen. K 9.638.20. Tantiemele statutare: direcțiunii, directorului, comitetului de supraveghiere și funcționarilor K 5.782.92. Fondului de pensiuine K 1.000.—. Fondului pentru acoperirea dubioaselor K 286.20. Pentru scopuri culturale K 1.000.—. Servitorilor remunerațiune K 120.—. De reputat în contul venitului din anul viitor K 300.—.

Suma de K 1000.— destinată spre scopuri filantropice culturale s'a împărțit cum urmează: Despărțământului Timișoara al „Astrei“ K 200.—. Alumnului gr. or. rom. din Timișoara K 200.—. Fondului protopresbiteral din Timișoara K 50.—. Convictului gr. cat. din Lugos K 50.—. Școalei conf. rom. din Parța K 20.—. Școalei conf. rom. din Terenteaz K 10.—. Școalei conf. rom. din Hodoș K 10.—. Școalei conf. din Aga K 10.—. Școalei conf. din Ikloda K 10.—. Școalei conf. din Thees K 10.—. Școalei din Medres K 20.—. Școalei din Munar K 30.—. Școalei din Timișoara K 50.—. Școalei din Maere K 25.—. Biserica gr. or. rom. din Ciacova K 30.—. Societăților academice: „Petru Maior“, „Carmen Sylva“ și „Rom. Jună“ câte K 20.—. Societății „Ioan Popasu“ K 10.—. Asilului cetățenesc din Timișoara K 20.—. Inst. surdomuților din Timișoara K 20.—. Școalei gr. or. rom. din Becicherecul mic K 14.68. Dividenda fixată cu 7½% = K 15.— de cupon se plătesce imediat după adunarea generală.

În comitetul de supraveghiere s'au ales d-nii: *Dr. A. Cosma, Nicol. Gherdan, Ioan Pinciu și Paul Tempea.*

*

„*Unirea*“ institut de credit și de economii, societate pe acțiuni în Vad. Precum aflăm dela loc competent poziția Cambii reescomptate, excepționată de noi în numărul trecut al Revistei noastre, a ajuns între Activele bilanțului pe 1900, numai în urma unei regretabile erori de peană, căci suma de K 2580.20 este de fapt Escompt; deci sub titlul acesta trebuia înscrisă în bilanț suma pe K 113.835.29 și nu numai K 111.255.09. Reescomptul acestui institut face K 2424.— și este subtras din Escompt, ceea-ce pentru mai bună evidență pe viitor ar trebui să se evite, și să se publice Reescomptul între pasive. Dacă lucrul acesta se făcea deja la bilanțul, ce ne preocupă, probabil că nu ajungeam la conclusiunea, că bilanțul pe 1900 este greșit compus, ci mai curând la ideea, că subversează o eroare de tipar ori de peană.

Ce privește poziția *Producte* din pasive, aceea este un câștig aparținător anului 1901, care se va trece la finea anului curent la fondul de rezervă.

*

Adunări generale au convocat următoarele bănci românești, și anume pe

24 Martie: „*Crișana*“ în Brad, la oarele 2 p. m.

„*Ligediana*“ în Liget, la oarele 2 p. m.

„*Unirea*“ în Vad, la oarele 1 p. m.

26 Martie: „*Hațegana*“ în Hațeg, la oarele 10 a. m.

27 Martie: „*Iulia*“ în Alba-Iulia, la oarele 8 p. m.

28 Martie: „*Auraria*“ în Abrud, la oarele 10 a. m.

„*Someșana*“ în Dej, la oarele 10 a. m.

31 Martie: „*Ardeleana*“ în Orăștie, la oarele 10 a. m.

3 April: „*Bistrițana*“ în Bistrița, la oarele 9 a. m.

17 April: „*Furnica*“ în Făgăraș, la oarele 10 a. m.

19 April: „*Olteana*“ în Viștea-inferioară, la oarele 2 p. m.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă în România. După-cum vestesc ziarele din România, primăvara și-a făcut acolo intrarea sub cele mai bune auspicii, întocmai ca și la noi. Din cauza iernii cam îndelungate, dar de altfel, foarte favorabile, începerea lucrărilor de primăvară s'a întârziat față de anul trecut. Perspectivele recoltei viitoare a semănăturilor de toamnă sunt din cele mai frumoase. Navigațiunea pe Mare și pe Dunăre este complet deschisă și afacerile din porturi se fac cu destulă activitate. Grăul s'a plătît în timpul din urmă cu 10.60 până la 11 lei hectolitrul, orșul cu 5.50—5.70, cucuruzul cu 6—6.30 lei hl.

*

Expoziție de mașini și recuise agricole și pentru economia casei în Cluj. La 10 l. c. s'a deschis în Cluj (Sétatér) o expoziție, care va rămâne deschisă în toate zilele până la 31 Octobrie a. c. Expoziția este sub patronatul și inspecțiunea Reuniunii economice ardelenice și are de scop: sprijinirea publicului din Ardeal la procurarea a tot felul de mașini agricole și de menaj dela firme solide, a-l feri de înșelăciuni la cumpărarea astor fel de mașini și recuise, și a promova valorarea productelor agricole și ale industriei de casă. Sunt expuse: a) tot felul de mașini agricole: pluguri, mașini de semănat, grape, tăvăluge; mașini de săpat, de cosit și săcerat; mașini.

de îmblătit, ciururi, balanse; obiecte de morărit; mașini pentru udarea livezilor, îmbunătățirea pământului, cultura animalelor, economia lăptăritului, vierit și economia vinului, pomărit, legumărit, cultura galitelor, stupărit, mătăsărit, pescărit, pădurărit și alți rami laterali economici, recușite, etc. *b*) mașini și recușite necesare în economia casei. *c*) produse de ale economiei de câmp și ale industriei de casă.

Sfatuim pe agricultorii noștri, indeosebi preoșitea și învățatorimea, să cerceteze această expoșite interesantă. Dacă nu alții, baremi cei din jurul Clujului ar trebui să se presente în număr cât de mare.

Insoșirile de lăptărit în Ungaria. Conform raportului dat de ministrul de agricultură în an. 1900, numărul insoșirilor de lăptărit s'a ridicat la 246. Numărul membrilor a fost de 26,952, cari au participat cu laptele dela 45,934 vaci, încassând pentru lapte în total 4.285,359 K, adică cu 2.300,000 K mai mult ca în anul 1899.

Pentru asigurarea exportului de unt, produs în mare cantitate de aceste insoșiri, ministrul de agricultură a înființat paralel cu acele și patru centre pentru producerea de unt, între cari stabilimentul din Timișoara a funcționat în tot decursul anului 1900 și a plătit pentru untul ce i-s'a furnisat K 750,000. Celelalte 3 stabilimente din: Szabadka, Veszprém și Dombóvár au început a funcționa numai la finea anului. Prin înființarea insoșirilor de lăptărit se intenționează valorarea laptelui și prin aceasta promovarea culturai vitelor și a economiei preste tot. Chestia acestor insoșiri trebuie să ne preocupe și pe noi, indeosebi reuniunile noastre agricole.

Premii pentru împăduriri. Ministrul de agricultură va acorda în a. c. 18 premii pentru cei cari din resursele proprii au plantat teritorii mai extinse cu arbori. Premiile sunt de câte 1000, 800, 500, 300 și 200 K.

Insoșire pentru valorarea produselor. La 25 l. c. se va ține în Seps-Szent-György adunarea de constituire a unei insoșiri pentru valorarea produselor agricole. Insoșirea este proiectată a se extinde peste întreg comitatul Treiscaune și are de scop a veni indeosebi în ajutorul micilor agricultori și industriași.

Liga agricultorilor din Germania și-a ținut adunarea generală în luna trecută, fiind preșenți vr'o 6000 membri. În cuvântul de bineventare primul director al reuniunii a zis, între altele: „voim ca și noi să trăim și alții încă să trăiască. Plugarul german voește să trăiască, precum pretinde gradul de cultură a națiunii germane. În acest scop este necesar, ca pentru produsele sale să capete astfel de prețuri, ce un popor cult e cu drept a pretinde. În Africa sudică poporul bur dovedește prin viguroasa sa luptă, că de ce e capabilă temerea de D-șeu și puterea poporului. După acest exemplu avem să înaintăm și noi și învingerea trebuie să fie sigură.“

Numărul membrilor reuniunii s'a sporit în an. tr. cu 26,000. Numărul total al membrilor era în anul expirat de 232,000, ceea-ce dovedește că reuniunea economică germană este un factor foarte puternic. „Cât de rău stăm noi față de această reuniune“ — exclamă o foaie maghiară, — „noi a căror reuniune economică regnicolară abia numără la 4000 de membri

și cele mai multe reuniuni economice stau mult mai rău decât cea regnicolară?“

Și ce trebuie să șicem noi, Români, cari abia avem 2 reuniuni economice comitatense, și și aceste cu un număr de abia câteva sute de membri?

ÎNVEȚĂM ENT.

Curs de altoit pomi va ține Reuniunea agricolă română din comitatul Sibiului, Duminecă la 11/24 Martie în comuna Săsciori. Se vor tracta și alte chestiuni de interes general economic. Sunt invitați a participa membrii și binevoitorii reuniunii.

Curs de pomărit pentru preoști. În Buda-pesta (institutul u. r. de grădinărit) se va ține un curs de pomărit în timpul dela 18—25 Aprilie a. c. Scopul acestui curs este: *a*) ca în preoșii mai tineri, ce se interesează de cultura pomilor, să trezească interes față de acest ram economic și să le ofere cualificașione necesară spre acest scop; *b*) ca preoșii, cunoscând și îndrăgind condișionile, modul și urmările naturale ale culturai, nobilitării și valorării poamelor, să devină cultivătorii, învățatorii și respânditorii cei mai zeloși ai acestei ocupașioni folositoare și nobilitătoare.

La acest curs se vor primi pe spesele statului 12 preoști, cari vor primi câte 32 K spese de călătorie și câte 6 K diurn. Preoșii cari doresc a lua parte la acest curs au să-și înainteze petișionile provădute cu timbru de 1 K deadreptul la ministrul de agricultură. În petișione să se indice comuna și comitatul, în cari locuiesc, etatea, cunoșcința de limbi, cum și că regiunea, unde locuiesc, este favorabilă pomăritului. Cei-ce au mai participat la aceste cursuri nu mai pot concura; nici capelanii nu se primesc.

Afară de preoști se mai primesc la acest curs și 3—4 proprietari de pământ și logofeți, cari însă nu vor beneficia de provisiune din partea statului. Acestia încă au să petișioneze la ministrul.

Cursuri de pomărit pentru învățatori se vor ține dela 25 Martie până la 3 Aprilie a. c. în Kis-Szeben, dela 21—30 Martie în Keszthely și dela 15—24 Aprile în Cluj-Mănăstur. La fie-care se primesc câte 20 învățatori, împărțășindu-se fiecare de câte 30 K spese de călătorie și diurn de câte 3 K.

Posta Redacșionii.

Inst. „Ch.“ Am satisfăcut cererea DV. de a Ve inserie între sprijinatorii revistei noastre. Chestiunea însă nu depinde numai dela noi, și astfel Vă vom informa prin scrisoare separată asupra pașilor trebuincioși.

Domnului Dr. A. O. în N-Bogsán. Losurile pentru regularea Dunării trebuie să se rescumpe toate până în 1920, când este de plată ultimul cupon; de aceea nici nu mai au talon.

D-lui N. M. în H. Am primit apelul în cauza fondului general de pensiuni, și'l vom publica cu proxima ocașione. Chestiunea aceasta dealtmîntrelea se va tracta și în un articol al seriei „Problemele reformei Băncilor“.

